

UDK: 502.171:546.212:340.114:061.1](497.11)

Biblid 1451-3188, 11 (2012)

Год XI, бр. 41, стр. 232–245

Изворни научни рад

Др Жаклина СПАЛЕВИЋ¹
Проф. др Мирјана КНЕЖЕВИЋ²
Др Милован КОМНЕНИЋ³

УПОРЕДНИ ПРИКАЗ ПРАВНЕ РЕГУЛАТИВЕ ЗАШТИТЕ ВОДА У ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ И РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

АПСТРАКТ

Оквирна директива о водама (ОДВ) представља основни правни акт који дефинише заштиту и очување воде у Европи и обезбеђује њено дугорочно и квалитетно коришћење, кроз тачно утврђене стандарде које земље чланице морају достићи до утврђених датума. Директива се односи на површинске, транзиционе, приобалне и подземне воде. Заштита воде у Републици Србији правно је регулисана кроз Закон о заштити животне средине и Закон о водама. Закон о заштити животне средине је дефинисао доношење Националне стратегије одрживог коришћења природних ресурса и добара и Националног програма заштите животне средине као основних стратешких докумената. Овим законом уводи се категорија подручја од посебног државног интереса у области заштите животне средине. Влада је надлежан орган који прописује критеријуме и одређује подручје од посебног државног интереса у области заштите животне средине, као и висину и начин плаћања накнаде за загађивање животне средине у овим подручјима. Закон о водама уређује правни статус вода, интегрално управљање водама, управљање водним објектима и водним земљиштем, изворе и начин финансирања водне делатности, као и друга питања значајна за управљање водама. Постојећа законодавна регулатива треба да представља основ за даљу правну надоградњу у даатој области, а све у циљу обезбеђења квалитета вода, управљања водама, наводњавања и борби против суша. Хармонизација

¹ Правни факултет, Универзитет Синергија, Бијељина. E-mail: zspalevic@sinergija.ba.

² Економски факултет Универзитета у Крагујевцу. E-mail: knezevic8@ptt.rs.

³ Правни факултет за привреду и правосуђе, Нови Сад.

прописа у Републици Србији у области заштите вода са правом Европске уније, која се пре свега односи на процес интензивније заштите животне средине, развија се у правцу усаглашавања поимања правног статуса воде као стратешког ресурса у Европи.

Кључне речи: Оквирна директива о водама Европског парламента и Савета (2000/60/ЕС), заштита и очување воде у ЕУ и РС, домаће водно законодавство.

1) СВРХА

Оквирна директива о водама Европског парламента и Савета од 23. октобра 2000. године,⁴ утврђује правни оквир деловање у области водне политике и има циљ да:

- прошири заштиту вода на све воде (површинске, транзиционе, приобалне и подземне);
- унапреди статус водених екосистема до 2015;
- успостави управљање водом на нивоу речних сливова;
- комбинује граничне вредности емисија са стандардима квалитета животне средине;
- осигура да цене воде обезбеде адекватне иницијативе за кориснике воде да водне ресурсе користе ефикасно;
- укључи грађане у масовне еколошке акције у циљу одрживог коришћења вода заснованог на дугорочној заштити расположивих водних ресурса;
- усмери национална законодавства.⁵

Ова директива одређује и област подземних вода и област приоритетних супстанци у којима је потребно дефинисати уско специјализоване прописе. Одатле је проистекла и Директива о поземним водама и предлози директива о приоритетним супстанцама, о стратегији управљања морима и о процени управљања поплавама.

Овим актом врши се реструктурирање прописа и замена раније важећих правила у току транзицијског периода ЕУ кроз увођење механизма који су потребни да би се остварило одрживо управљање водним сектором у ЕУ на

---

⁴ Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy, *Official Journal of the European Community*, L 327, 22.12. 2000, pp. 1–72.

⁵ *Common Implementation Strategy – CIS (2000/60/EC)*.

основу полазишта да вода није комерцијални производ као било који други већ наслеђе које се мора штитити и бранити кроз усаглашену правну регулативу.

II) МЕРЕ ЕУ

Активности на имплементацији директиве (ОДВ) почеле су да се одвијају на различитим нивоима (европским, регионалним и локалним) и у различитим формама у већини европских земаља у периоду 2001–2003. године. Европска комисија је маја 2001. објавила документ Заједничка стратегија за имплементацију Оквирне директиве о водама, са прецизном динамиком развоја активности до краја 2006. године. Циљ Стратегије је постизање кохерентности и хармонизације у процесу имплементације директиве у свим земљама ЕУ и земљама кандидатима за чланство у ЕУ.⁶ У процесу имплементације ОДВ циљ је постизање доброг статуса вода до 2015. године, што подразумева:

- утврђивање хидролошких, хемијских и биолошких стандарда;
- коришћење воде за посебне намене;
- одређивање посебних циљева;
- систематски мониторинг вода;
- интегрално управљање речним сливом, чак и преко административних и међународних граница, што укључује и планове управљања сливом и координиране програме мониторинга који се базирају на квантитативним, еколошким и хемијским карактеристикама и циљевима заштите;
- комбиновани приступ у вези са стандардима за граничне вредности дозвољених емисија и мисија, подразумевајући да граничне вредности дозвољене емисије од стране извора загађивања у акватичну животну средину морају да задовоље минималне стандарде квалитета воде према захтевима потрошача.

Директива предвиђа конкретне приступе и активности, као што су:

- државе чланице и државе кандидати за чланство у ЕУ морају да утврде речне сливове који се налазе у оквиру њихових државних граница и да их означе као сливна подручја; ова подручја обухватају и подземне

⁶ Гордана Илић-Гасми, *Право Европске уније*, Универзитет Сингидунум, Београд, 2006, стр. 275.

воде и обалске воде, тако да на тај начин представљају основну јединицу за квантитативну и квалитативну процену водних ресурса;

- државе чланице и државе кандидати за чланство у ЕУ имају обавезу да заштите, унапреде, обнове и доведу у „добро стање” све површинске и подземне воде до 2015. године, уз обавезу успостављања равнотеже између захватања подземних вода и њиховог обнављања;
- у циљу рационалног коришћења вода и заштите животне средине државе на националном нивоу треба да уведу политику утврђивања цене воде и водних услуга у свим водопривредним областима; при утврђивању цене воде и водних услуга свака држава мора да води рачуна о друштвено-економским и еколошким ефектима, а све у циљу јачања свести становништва о непходности очувања водних ресурса и рационалне потрошње воде;
- државе чланице и државе кандидати за чланство у ЕУ имају обавезу да припреме планове управљања сливним подручјима на својој територији, а уколико је реч о међународним сливним подручјима, морају да обезбеде координацију активности са свим државама датог сливног подручја у циљу припреме ради јединственог плана управљања заједничким сливним подручјем;
- подстицање на активно учешће свих заинтересованих страна на националном нивоу у процесима припреме, формирања, презентације и новелирања планова за управљање сливним подручјима који морају бити транспарентни за ширу јавност са тачно утврђеним роковима реализације;
- усвајање посебних мера за прогресивно смањење опасних материја у циљу спечавања загађења вода и водених екосистема; у оквиру ових мера потребно је јасно дефинисати списак посебно опасних материја које се прве бити уклоњене, списак опасних материја и граничне вредности других опасних материја у емисији; и
- спровођење постављених циљева захтева усвајање нових закона и подзаконских аката, формирање стручне и обучене администрације у свим државама у којима ће се ови приступи и активности примењивати, укључујући чак и државе које су започеле процес придруживања, а нису добиле статус кандидата.

III) САДРЖАЈ

Загађеност вода у Републици Србији је сваким даном све већа и данас се наш простор не може сматрати простором који је богат квалитетном водом. У

многим срединама и данас не постоји свест о потреби заштите вода и вода се сматра најпогоднијим местом за одлагање једног дела отпада.⁷ Нагли пораст загађења вода изазван је рапидном индустријализацијом, неадекватним просторним и урбанистичким планирањем, као и неконтролисаним транспортом нафте, нафтних деривата и опасних материја пловним средствима саобраћаја.⁸ Вода се загађује и комуналним отпадним водама из насеља и индустријских постројења, хемијским агенсима који се користе у пољопривредној производњи и шумарству, и услед термалног и нуклеарног загађења.⁹ Загађење воде обухвата и загађење приобаља и отвореног мора минералним уљима и њиховим дериватима из обалских фабричких постројења и пловних објеката, као и продирање отпадних вода у пијаћу воду и акциденте на извориштима пијаће воде. Закон о заштити животне средине има посебан значај јер се бави питањима одговорности за загађивање животне средине.¹⁰ Према овом закону правна и физичка лица дужна су да у обављању својих активности обезбеде заштиту животне средине применом и спровођењем прописа о заштити животне средине, одрживим коришћењем природних ресурса, добара и енергије; увођењем енергетски ефикаснијих технологија и коришћењем обновљивих природних ресурса; употребом производа, процеса, технологија и праксе који мање угрожавају животну средину; предузимањем мера превенције или отклањања последица угрожавања и штете по животну средину; вођењем евиденције на прописани начин о потрошњи сировина и енергије, испуштању загађујућих материја и енергије; класификацији, карактеристикама и количинама отпада као и о другим подацима и њихово достављање надлежним органима; контролом активности и рада постројења који могу представљати ризик или проузроковати опасност по животну средину и здравље људи. Закон о заштити животне средине предвиђа и обавезно осигурање за загађивача чије постројење или активност представљају висок степен опасности по здравље људи и животну средину, и то од одговорности за случај штете причињене трећим лицима услед удеса. Сва физичка и правна лица која претрпе штету

⁷ Мирјана Кнежевић, „Речни транспорт као могућност привредног развоја Србије”, *Право теорија и пракса*, број 4–6/2012, стр. 26–31.

⁸ Драгољуб Тодић, *Савремена политика и право животне средине*, Мегатренд универзитет, Београд, 2002, стр. 124.

⁹ Слободан Петковић, Милан Димкић, *Могућности побољшања институционалног положаја водопривреде у Републици Србији*, Министарство за пољопривреду, шумарство и водопривреду РС и Институт „Јарослав Черни”, Београд, 2006, стр. 43.

¹⁰ Закон о заштити животне средине, *Службени гласник РС*, број 135/2004, 36/2009, 36/2009 – др. закон, 72/2009 – др. закон и 43/2011 – одлука УС.

услед активности загађивача имају право на накнаду штете и захтев подносе непосредно загађивачу, осигуравајућем друштву или финансијском гаранту загађивача. Загађивач који проузрокује загађење животне средине одговара за насталу штету по начелу објективне одговорности. Када је за штету одговорно више загађивача и није могуће одредити њихове уделе у насталој штети, сви они трошкове сnose солидарно и посебно покретање поступка за накнаду штете застарева за три године од дана када је оштећеник сазнао за штету и учиниоца штете, док ово потраживање застарева за 20 година од тренутка када је штета настала. Држава задржава право на накнаду штете која је учињена, ако нема других лица која имају то право. Закон о водама,¹¹ питање заштите вода којим се ОДВ пре свега бави разматра као „друга питања од значаја за управљање водама”. Закон о водама делимично је усклађен са Директивом 2000/60/ЕС, Директивом 91/271/ЕЕС, Директивом 91/676/ЕЕС, Директивом 93/83/ЕС, Директивом 75/440/ЕС, Директивом 76/160/ЕС, Директивом 76/464/ЕЕС, Директивом 80/68/ЕЕС, Директивом 2000/118/ЕС, Директивом 2007/60/ЕС и Директивом 2007/2/ЕС. Посебна пажња је у овом закону посвећена поплавама. У овом закону су дефинисана кривична дела неовлашћеног пуњења и коришћења акумулације и оштећења при експлоатацији речних наноса.¹²

Имајући у виду да Министарство здравља, Министарство пољопривреде и Министарство животне средине и просторног планирања имају надлежности на основу Закона о водама, потребно је њихове улоге и степен ингеренције јасно дефинисати. Знајући да је у неком случајевима тешко направити оптималан план управљања водом због могућих сукоба интереса између јавних водопривредних предузећа, потребно је јасно утврдити процедуру решавања таквих проблема. У Републици Србији неопходна је прецизна правна регулатива појма отпадних вода и нитратних супстанци. Закон о водама неоправдано искључује подземне воде из којих се могу добити корисне минералне сировине и геотермална енергија.¹³ За разлику од Директиве 2000/60/ЕС која уопште не дефинише појмове водног добра и водног земљишта. Појам водног добра и водног земљишта дефинисан је у Закону.¹⁴ У Директиви 2000/60/ЕС питање суше представља питање од опште важности, док Закон о водама уопште не регулише ову област. Закон о водама дефинише да надлежна Министарства

---

¹¹ Закон о водама, *Службени гласник РС*, број 31/2010.

¹² *Ibidem*, члан 209 и 210.

¹³ *Ibidem*, члан 2.

¹⁴ *Ibidem*, чл. 4–12.

треба да буду обавештена у случају када су подземне воде под ризиком који је изазван рударским активностима,¹⁵ за разлику од Оквирне директиве о водама.¹⁶ Закон не разматра величину протока воде као параметра хидролошког режима, као што је то случај код Оквирне Директиве о водама, већ посматра поступке претераног узимања површинске воде и воде из језера.¹⁷ Дефинише обавезу Владе Републике Србије да одреди које су приоритетне супстанце, иако су исте већ наведене у Директиви 2000/60/ЕС. Док Директива 2000/60/ЕС захтева да се сви подаци уносе у одговарајући географски информациони систем – ГИС, овакав захтев се не помиње у Закону о водама.

Треба посебно напоменути да је неопходно законски уредити систем за праћење концентрације нитрата и загађења подземних вода, као и дефинисати правну регулативу инфраструктуре за третман отпадних вода у целој држави. Поред ова два закона, током маја месеца 2009. године, Народна Скупштина Републике Србије усвојила је сет закона из области заштите животне средине који је познат као „зелени пакет”, који су у складу са директивама Европске уније, и то:

- Закон о управљању отпадом,¹⁸
- Закон о амбалажи и амбалажном отпаду,¹⁹
- Закон о заштити ваздуха,²⁰
- Закон о хемикалијама,²¹
- Закон о биоцидним производима,²²
- Закон о заштити животне средине,
- Закон о процени утицаја на животну средину,²³

---

¹⁵ Ibidem, члан 80.

¹⁶ Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy, *Official Journal of the European Community*, op. cit., article 11j.

¹⁷ Закон о водама, чл. 81 и 93.

¹⁸ Закон о управљању отпадом, *Службени гласник РС*, бр. 36/2009 и 88/2010.

¹⁹ Закон о амбалажи и амбалажном отпаду, *Службени гласник РС*, број 36/09.

²⁰ Закон о заштити ваздуха, *Службени гласник РС*, број 36/09.

²¹ Закон о хемикалијама, *Службени гласник РС*, бр. 36/2009, 88/2010, 92/2011 и 93/2012.

²² Закон о биоцидним производима, *Службени гласник РС*, бр. 36/2009, 88/2010 и 92/2011.

²³ Закон о процени утицаја на животну средину, *Службени гласник РС*, бр. 135/2004 и 36/2009.

- Закон о заштити природе,²⁴
- Закон о заштити од јонизујућег зрачења и о нуклеарној сигурности,²⁵
- Закон о заштити од нејонизујућих зрачења,²⁶
- Закон о забрани развоја, производње, складиштења и употребе хемијског оружја и његовом уништавању,²⁷
- Закон о заштити од буке у животној средини,²⁸
- Закон о заштити и одрживом коришћењу рибљих ресурса,²⁹
- Закон о потврђивању Амандмана на Анекс Б Кјото протокола уз Оквирну конвенцију Уједињених нација о промени климе,³⁰
- Закон о потврђивању Ротердамске конвенције о поступку давања сагласности на основу претходног обавештења за одређене опасне хемикалије и пестициде у међународној трговини,³¹
- Закон о потврђивању конвенција о доступности информација, учешћу јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту у питањима животне средине (Архуска конвенција).³²

Циљ доношења овог сета закона је заштита свих сегмената животне средине (вода, ваздух, земљиште), али и уређивање области правилног

---

²⁴ Закон о заштити природе, *Службени гласник РС*, број 135/2004, 36/2009, 36/2009 – др. закон, 72/2009 – др. закон и 43/2011 – одлука УС.

²⁵ Закон о заштити од јонизујућег зрачења и о нуклеарној сигурности, *Службени гласник РС*, број 36/2009 и 93/2012.

²⁶ Закон о заштити од нејонизујућих зрачења, *Службени гласник РС*, број 36/2009.

²⁷ Закон о забрани развоја, производње, складиштења и употребе хемијског оружја и његовом уништавању, *Службени гласник РС*, број 36/2009.

²⁸ Закон о заштити од буке у животној средини, *Службени гласник РС*, број 36/2009 и 88/2010.

²⁹ Закон о заштити и одрживом коришћењу рибљих ресурса, *Службени гласник РС*, број 36/2009.

³⁰ Закон о потврђивању Амандмана на Анекс Б Кјото протокола уз Оквирну конвенцију Уједињених нација о промени климе, *Службени гласник РС – Међународни уговори*, број 88/2007 и 38/2009 – др. закон.

³¹ Закон о потврђивању Ротердамске конвенције о поступку давања сагласности на основу претходног обавештења за одређене опасне хемикалије и пестициде у међународној трговини, *Службени гласник РС – Међународни уговори*, број 38/2009.

³² Закон о потврђивању конвенција о доступности информација, учешћу јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту у питањима животне средине (Архуска конвенција), *Службени гласник РС – Међународни уговори*, број 38/2009.

коришћења и чувања опасних хемикалија, складиштење отпада, одржавање депонија и свега што на било који начин угрожава животну средину и здравље људи, животиња и биљака. Локална самоуправа на основу ових законских решења добија много већа овлашћења и надлежности у сектору заштите животне средине, а средства која су опредељена за улагање у заштиту животне средине неће моћи да се користи за друге намене.

IV) ДАТУМ СТУПАЊА НА СНАГУ

Управљање водама као стратешким ресурсом у Европи започело је 22. децембра 2000. године објављивањем Оквирне директиве о водама у *Службеном листу ЕУ*.³³ На основу Заједничке стратегије за имплементацију Оквирне директиве о водама, тадашње земље чланице и земље кандидати за чланство ЕУ, усвајањем Оквирне директиве о водама, преузеле су обавезу да ову директиву уграде у своја законодавства до краја 2003. године. Ове земље преузеле су обавезу установљивања националних регистара заштићених подручја до 2004. године. Поменуте државе и државе које су у међувремену напредовале у процесу придруживања ЕУ преузеле су обавезу да у сарадњи са Европском комисијом изврше калибрацију класификацијских система еколошког статуса до 2006. године. Директива 2007/60/ЕС о процени и управљању ризицима од поплава има циљ да успостави правни оквир за процену и управљање ризицима од поплава, а у смислу смањења неповољних последица по људско здравље, животну средину, културно наслеђе и привредне активности. Државе чланице морају спровести, за свако водно подручје или део водног подручја на њиховој територији, претходну процену ризика од поплава а на основу извршених процена, према потенцијалном ризику од поплаве, идентификовати угрожене области. За те области, државе чланице и државе кандидати за чланство у ЕУ су у обавези да до 2012. године припреме карте угрожености од поплава и карте ризика од поплава. Директива 2006/118/ЕС о заштити подземне воде од загађивања и погоршања квалитета усвојена је 12. децембра 2006. године.³⁴ Оквирна директива о водама прописала је усвајање мера за спречавање и контролу

³³ Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy, *Official Journal of the European Community*, op. cit., p. 1.

³⁴ Directive 2006/118/EC of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 on the protection of groundwater against pollution and deterioration, *Official Journal of the European Community*, L 376, 12.12. 2006, pp. 19–31.

загађивања подземне воде. Ове мере утврдила је Директива 2006/118/ЕС, због чега је и названа „ћерка директива” Оквирне директиве. Ове мере се посебно односе на:

- критеријуме за процену хемијског статуса подземне воде;
- критеријуме за идентификацију значајних и одрживих улазних трендова у нивоима загађивања подземне воде;
- спречавање и ограничавање индиректних испуштања загађујућих супстанци у подземну воду.

Директива 2006/113/ЕС о захтеваном квалитету воде за љускаре усвојена је 12. децембра 2006. године.³⁵ Обавеза је земаља чланица и земаља кандидата за чланство у ЕУ да именују воде погодног квалитета за љускаре. Директива утврђује препоручене и обавезне вредности одређених параметара које ће се примењивати на именоване воде за љускаре.

Директива 2006/44/ЕС о квалитету слатких вода којима је потребна заштита или побољшање ради обезбеђења живота риба усвојена је 6. септембра 2006. године. У циљу заштите и побољшања квалитета текућих и стајаћих вода ради обезбеђења живота риба, осим природних и вештачких рибњака, поменуте државе идентификују и именују салмонидне и ципринидне воде. Директива прописује минималне критеријуме квалитета које ове воде морају да задовоље.

Директива 2006/11/ЕС о загађивању узрокованом одређеним опасним супстанцама које се испуштају у акватичну животну средину заједнице усвојена је 15. фебруара 2006. године. Директива утврђује правила за заштиту и спречавање загађивања које настаје као последица испуштања одређених супстанци у акватичну животну средину. Ради спречавања загађивања ових вода, успостављене су две листе опасних супстанци:

- загађење узроковано испуштањем супстанци са листе I мора се елиминисати; а
- загађење узроковано испуштањем супстанци са листе II мора се смањити.

Директива 2008/105/ЕС о стандардима квалитета животне средине у области политике вода усвојена је од Европског парламента и Савета 15.

---

³⁵ Directive 2006/113/EC of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 on the quality required of shellfish waters, *Official Journal of the European Community*, L 376, 12.12. 2006, pp. 14–20.

децембра 2008. Циљ ове директиве је да утврди стандарде квалитета животне средине који се односе на присуство у површинским водама одређених загађујућих супстанци или група супстанци идентификованих као приоритете на основу ризика који постоји за или преко акватичне животне средине. Овом директивом обухваћено је укупно 38 хемијских супстанци или група супстанци, од којих су тридесет три приоритетне супстанце, дефинисане Оквирном директивом о водама 2000/60/ЕС а пет су друге загађујуће супстанце. Двадесет приоритетних супстанци дефинисане су као хазардне.

Директива 2006/7/ЕС од 15. фебруара 2006. године о управљању квалитетом воде за купање укида Директиву 76/169/ЕЕС. Одредбе ове директиве су:

- мониторинг и класификација квалитета воде за купање;
- управљање квалитетом воде за купање; и
- информисање јавности о квалитету воде за купање.

Државне администрације морају сваке године идентификовати све воде за купање, одредити дужину сезоне купања итд. Директива 2008/1/ЕС од 15. јануара 2008. године односи се на интегрално спречавање и контролу квалитета. Ова директива је модификована верзија „ИРРС” Директиве 96/61/ЕЕС и укључује све допуне и измене од њеног ступања на снагу. Суштина директиве није промењена, јер прописује да индустријска постројења са високим потенцијалом загађивања морају имати дозволу која се може издати само ако су испуњени одређени захтеви заштите животне средине. Директива 2009/90/ЕС од 31. јула 2009. године утврђује, према Директиви 2000/60/ЕС Европског парламента и Савета, техничке спецификације за хемијске анализе и мониторинг статуса воде. Ова директива регулише мере ради обезбеђења квалитета и упоредивости аналитичких резултата добијених у лабораторијама изабраним од стране надлежних органа држава чланица за извршавање хемијског мониторинга воде. На основу мониторинга и анализе карактеристика речних сливова, државе су биле дужне да успоставе програм мера за постизање еколошких циљева Оквирне директиве о водама, и да израде и објаве планове управљања речним сливовима за сваки поједини речни слив, укључујући и појам јако измењених водних тела до 2009. године.³⁶ Операционализација активности на нивоу ЕУ подразумевала је рок за реализацију програма мера до 2012, а потпуно спровођење програма мера до 2015. године.

³⁶ Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy, *Official Journal of the European Community*, op. cit., articles 13. and 4.3.

V) ИЗВОРИ

1. “Common Implementation Strategy – CIS (2000/60/EC)”.
2. “Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy”, *Official Journal of the European Community*, L 327, 22.12. 2000.
3. “Directive 2006/113/EC of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 on the quality required of shellfish waters”, *Official Journal of the European Community*, L 376, 12.12. 2006.
4. “Directive 2006/118/EC of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 on the protection of groundwater against pollution and deterioration”, *Official Journal of the European Community*, L 376, 12.12. 2006.
5. Илић-Гасми, Гордана, *Право Европске уније*, Универзитет Сингидунум, Београд, 2006.
6. Кнежевић, Мирјана, „Речни транспорт као могућност привредног развоја Србије”, *Право теорија и пракса*, број 4–6/2012.
7. Петковић, Слободан, Димкић, Милан, *Могућности побољшања институционалног положаја водопривреде у Републици Србији*, Министарство за пољопривреду, шумарство и водопривреду РС и Институт „Јарослав Черни”, Београд, 2006.
8. Тодић, Драгољуб, *Савремена политика и право животне средине*, Мегатренд универзитет, Београд, 2002.
9. „Закон о биоцидним производима”, *Службени гласник РС*, број 36/2009, 88/2010 и 92/2011.
10. „Закон о забрани развоја, производње, складиштења и употребе хемијског оружја и његовом уништавању”, *Службени гласник РС*, број 36/2009.
11. „Закон о заштити од јонизујућег зрачења и о нуклеарној сигурности”, *Службени гласник РС*, број 36/2009 и 93/2012.
12. „Закон о заштити од буке у животној средини”, *Службени гласник РС*, број 36/2009 и 88/2010.
13. „Закон о заштити од нејонизујућих зрачења”, *Службени гласник РС*, број 36/2009.
14. „Закон о заштити ваздуха”, *Службени гласник РС*, број 36/09.
15. „Закон о заштити животне средине”, *Службени гласник РС*, број 135/2004, 36/2009, 36/2009 – др. закон, 72/2009 – др. закон и 43/2011 – одлука УС.
16. „Закон о заштити и одрживом коришћењу рибљих ресурса”, *Службени гласник РС*, број 36/2009.
17. „Закон о заштити природе”, *Службени гласник РС*, број 135/2004, 36/2009, 36/2009 – др. закон, 72/2009 – др. закон и 43/2011 – одлука УС.

18. „Закон о потврђивању Амандмана на Анекс Б Кјото протокола уз Оквирну конвенцију Уједињених нација о промени климе”, *Службени гласник РС – Међународни уговори*, број 88/2007 и 38/2009 – др. закон.
19. „Закон о процени утицаја на животну средину”, *Службени гласник РС*, број 135/2004 и 36/2009.
20. „Закон о управљању отпадом”, *Службени гласник РС*, број 36/2009 и 88/2010.
21. „Закон о хемикалијама”, *Службени гласник РС*, број 36/2009, 88/2010, 92/2011 и 93/2012.
22. „Закон о амбалажи и амбалажном отпаду”, *Службени гласник РС*, број 36/09.
23. „Закон о водама”, *Службени гласник РС*, број 31/2010.
24. „Закон о потврђивању конвенција о доступности информација, учешћу јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту у питањима животне средине (Архуска конвенција)”, *Службени гласник РС – Међународни уговори*, број 38/2009.
25. „Закон о потврђивању Ротердамске конвенције о поступку давања сагласности на основу претходног обавештења за одређене опасне хемикалије и пестициде у међународној трговини”, *Службени гласник РС – Међународни уговори*, број 38/2009.

VI) ЗАКЉУЧАК

На путу ка чланству у ЕУ, усаглашавање домаћег законодавства са законодавством ЕУ је поступак који се одвија у фазама везаним за одређене правне секторе. Оквирна директива о водама, као део европског законодавства, дефинише заштиту и очување воде у Европи кроз тачно утврђене стандарде које земље чланице морају достићи до одређених датума, те је стога оправдано очекивање њене потпуне имплементације у домаћем законодавству. Обезбеђење дугорочног и квалитетног коришћења вода је основни циљ примене у Републици Србији Оквирне директиве о водама и њених „ћерки директива”. Као предуслов њене примене захтева се свеобухватна реорганизација у водопривреди, са циљем да се у потпуности унапреде начин управљања водним ресурсима, организација водопривреде и начин финансирања. При томе, иако је донета група еколошких закона из 2009. године, потребно је стално радити на унапређењу законске регулативе, као и на активном учешћу и едукацији јавности, а посебно на јачању улоге стручних научних институција из области заштите животне средине. Основни принципи реорганизације система водопривреде су: организација управљања водама на нивоу сливних подручја, законодавна подршка, обезбеђење финансијских

средстава, размена информација о квантитету и квалитету вода. Приступ управљања сливног подручја мора бити уграђен у Закон о водама који је делимично усклађен са важећим европским законодавством. Такво усаглашено законодавство ће представљати полазну тачку за планирање, управљање и одлучивање, интеграцију и координацију активности, финансирање, спровођење управљачких одлука, издавање дозвола, инспекцијске послове, спровођење казних одредби и друге активности у систему водопривреде.

COMPARATIVE REVIEW OF LEGISLATION OF WATER IN THE EUROPEAN UNION AND THE REPUBLIC OF SERBIA

ABSTRACT

The Water Framework Directive (WFD) is the basic legal document that defines the protection and conservation of water in Europe and provides its high quality and long-term use, the exact standards set by the Member States must reach the established date. The Directive applies to the surface, transitional, coastal and groundwater. Water protection in the Republic of Serbia is legally regulated by the Law on Environmental Protection and Water Act. The Law on Environmental Protection has defined adoption of the National Strategy for Sustainable Use of Natural Resources and the National Environmental Protection Programme as the main strategic documents. This law introduces the categories of areas of special interest in the field of environmental protection. Government is the competent authority to set criteria, and identifies areas of special state interest in protecting the environment, and the amount and method of payment for environmental pollution in these areas. Water Act regulates the legal status of the waters, integrated water management, water facilities and water land, resources and financing of water services, as well as other issues of importance to water management. Existing regulations should be a legal basis for further upgrades in the field, with the aim of ensuring water quality, water management, irrigation and the fight against drought. In the field of water harmonization of legislation of the Republic of Serbia with the legislation of the European Union, which is primarily related to the process of intensive care environment, is developing in the direction of harmonization of the legal status of the concept of water as a strategic resource in Europe.

Key words: Water Framework Directive of the European Parliament and the Council (2000/60/EC), the protection and conservation of water in the EU and the Republic of Serbia, national water legislation.